

6.1.4. Kristian Nørgaard, politisk chefkonsulent i HORESTA

Redigeret udgave af interview foretaget den 1. oktober 2021.

Overordnet om kompensationsordningerne

Da Danmark lukkede ned, kom der heldigvis ret hurtigt meldinger om compensation, og politisk gik man hurtigt ud og sagde: "Vi holder hånden under jer". Der blev etableret en form for kontrakt. Så kan man jo diskutere, om den kontrakt er blevet overholdt efterfølgende, altså har man reelt holdt hånden under erhvervet? Der er nok rigtig mange virksomheder, som ville have lavet nogle helt andre tilpasninger, hvis de vidste, hvor lang tid man ville være nedlukket og til hvilken compensation.

I forhold til faste omkostninger, som skulle holde virksomhederne kørende, så var der til at starte med nogle uhensigtsmæssigheder, der ikke gav incitament til at lave omsætning. Du blev straffet for at lave omsætning. Det var bedre bare at være lukket i stedet for at lave take-away fra restauranten.

I foråret 2020, hvis du havde 0 kr. i omsætning, så kunne du få 100% i compensation for dine faste omkostninger. Men havde du bare 1 kr. i omsætning, så kunne du max få - jeg husker det som om det var 80 %. Havde du så mere end 30% af din normale omsætning, kunne du kun få en 20-30% eller lignende. Der var nogle meget store spring i niveauer.

Da coronakrisen ramte og statsministeren var ude at sige "vi holder hånden under jer", så var der alligevel mange, der forsøgte at omstille sig til take-away, men de fandt ret hurtigt ud af, at det var en rigtig dårlig forretning. I restaurationsbranchen tjener du som regel mere på drikkevarerne og at gæsterne kommer ind og køber noget, end at de skal have noget med hjem, for dér er konkurrencen rigtig hård. Rigtig mange havde åbent en dag eller to og tjente ikke noget på det, men så tabte de sindssygt mange penge i compensation i modsætning til naboen, som bare valgte at holde lukket. Virksomhederne har ikke kendt sine muligheder og hvad de egentlig havde krav på, inden de reagerede. Men så var fælden klappet.

I sommeren og efteråret 2020 kommer de målrettede og midlertidige ordninger, som bygger på en ekspertgruppe-anbefaling. Men ekspertgruppen er lavet uden deltagelse fra erhvervene, så det er økonomer og andre, der sidder der. Der er langt til HORESTAs opfattelse af virkeligheden.

For at få kompensation efter 9. juli 2020 kræver det, at der er en årsagssammenhæng mellem restriktioner og omsætningsnedgang. Man skal dokumentere årsagssammenhængen, og det er rigtig svært, hvis man er leverandør. Derfor var der rigtig mange, der faldt igennem og mistede muligheden for at få kompensation, selvom der indirekte var en offentlig regulering, som gjorde at virksomhederne ikke havde mulighed for at drive deres forretning. Det kunne være på grund af manglende udenlandske gæster eller 6-dages reglen.

Efter 9. december 2020 kommer man tilbage på de generelle ordninger, som ikke handler om det ene lovindgreb eller det andet. Det signalerer, at hvis du har en omsætningsnedgang, så er det ikke fordi, du er blevet dårlig til at drive forretning. Det har så den omvendte udfordring, at det kan holde kunstigt liv i nogle, som ellers ville have mistet markedsandele og være udkonkurreret.

For så vidt angår lønkompensation blev ordningen i efteråret 2020 midlertidigt erstattet med en arbejdsfordelingsordning, som egentlig er noget, der er reguleret af arbejdsmarkedets parter, men som på ingen måde er anvendeligt for vores erhverv i HORESTA. Arbejdsfordeling er fint i en industrivirksomhed, hvor du kan skruer op og ned på tempoet på transportbåndet, men når du ikke ved, hvor mange gæster der kommer ind dagen efter, fordi der er restriktioner og krav om lukketid og alt muligt andet, så kan du ikke sige til en ansat, at han eller hun kun skal komme på arbejde hver anden dag fra nu af.

Så er der hele diskussionen om selvstændige, hvor selvstændigordningen skal sikre, at selvstændige også kunne betale huslejen derhjemme. Til at starte med måtte man ikke have mere end 10 medarbejdere, så var det 25. Man er her nødt til at have nogle klare definitioner af, hvad der er en selvstændig erhvervsdrivende i stedet for at det bliver et spørgsmål om politik. Tilsvarende i forhold til lønkompensationen, hvor man er nødt til at finde ud af på forhånd, hvor langt oppe i hierarkiet man skal være i en virksomhed for at få lønkompensation.

Sagsbehandlingen

Sagsbehandlingsmæssigt har vi oplevet, at ordningen for faste omkostninger og ordningen for selvstændige har fungeret ved at køre parallelt. De har holdt den selvstændige kørende og virksomhederne kørende. Men vi har oplevet forvirring hos flere af vores medlemmer, fordi kriterierne for de to ordninger har været enslydende – at der skulle være en sammenhæng mellem restriktioner og omsætningsnedgang – men de kunne godt opleve, at de blev godkendt på den ene ordning men underkendt på den anden. På trods af at indgangsbarrieren for de to ordninger egentlig er den samme. Det skyldes, at det er forskellige folk, der godkender de to ordninger.

Fordi der ikke har været nogen officiel klagemulighed, så har det været en håndbåren proces fra vores side og fra andres side, hvor man som virksomhed selv har skullet gøre opmærksom

på en udfordring, eller man har skullet have sin erhvervsorganisation med ind. Man har selv skullet råbe op.

Jeg tror, jeg har været igennem 100 af vores medlemmer for at kigge på deres faste omkostninger med tilbagevirkende kraft, og hos anslået hver anden finder vi flere faste udgifter, fordi grundlaget har skiftet så mange gange og ofte med tilbagevirkende kraft. Hvis man ikke er revisor eller er superskarp med tal, men bare driver ens restaurant, så får man ofte ikke glæde af det, man egentlig har retskrav på.

Et eksempel: Til at starte med kunne man ikke få dækket noget som *management fee*. Mange restaurantkæder er organiseret ved at have fx fire restauranter, og så betaler hver af restauranterne til et holdingselskab, hvor der sidder en bogholder og betaler regningerne og holder styr på de fire cvr-numre. Det *management fee* kunne man ikke få dækket som faste omkostninger til at starte med, selvom man kunne få det dækket senere. Vi har også oplevet, at hvis man lagde det ind under den rigtige kategori, så kunne nogle godt få det dækket. Der har manglet gennemsigtighed i, hvad man dækker og hvad man ikke dækker.

Jeg sad ude ved en større, jysk attraktion i sidste uge, som havde fået ca. 8 millioner i faste omkostninger indtil videre. Da vi gik derfra, sad de med 11 millioner. Nogle hoteller inde i København havde regnet med, at de skulle have 13 mio. i faste omkostninger, men efter vi var færdige skulle de have 19. De har endda økonomichef og alt muligt.

Er det virksomhedens ansvar eller myndighedernes ansvar at skabe overblikket? Det er delt. Men vi har i hvert fald fået bygget et system, som der er lappet på og ændret så mange gange, at selv dem der har økonomiansvarlige og CFO'er ikke kan overskue det. De ved godt, hvad en fast omkostning er, men de ved ikke hvordan man skal kombinere det for at få den kompensation, de har ret til.

Det er frustrerende, når man kan se, at der egentlig er kommet bedre mulighed for kompensation, men virksomhederne ikke får den, fordi systemet er bygget op på den måde. Og i forhold til sagsbehandlingstiderne har man skullet vente på at få én ansøgning afgjort, før man kunne søge den næste.

Samarbejdet med Erhvervsstyrelsen og det politiske niveau

Jeg har oplevet Erhvervsstyrelsen og Erhvervsministeriet som enormt lydhøre, selvom de har været begrænset af de EU-retlige rammer, der også er blevet bygget undervejs. Jeg har oplevet medarbejderne derinde som meget dialog søgende og meget interesserede i at få løst udfordringerne.

Det har været fint for dem, der har en jævnlig kontakt med det politiske led, at man har haft en rigtig god dialog med myndighederne om ordningerne: "Er vi enige om, at det her er ikke den måde, vi tænker det skal være?"

Kunne man have gjort det bedre? Ja, det kunne man nok. Især hvis virksomhederne vidste, hvad de havde krav på, i stedet for at de traf nogle beslutninger uden at vide, hvad det havde af konsekvenser, fordi de endnu ikke kendte kompensationsystemet.

Hvis jeg har fire hoteller i København, og jeg ved, at der ikke er særligt mange turister på det her tidspunkt, så er det måske kun forretningsmæssigt forsvarligt, at jeg har to åbne. Men hvis jeg vidste, at jeg kunne få kompensation året ud, så ville jeg måske holde alle fire åbne.

Det her er ikke en kritik af Erhvervsstyrelsen eller Erhvervsministeriet eller hvem der ellers har designet systemet, for det har været en kæmpe stor opgave for dem at skulle designe nogle kompensationsordninger, som kunne svare til virkeligheden. Hos HORESTA er nogle af vores medlemmer blevet rigtig godt hjulpet og de har haft mulighed for at tjene penge og er egentlig kommet styrket ud af corona, fordi de har fået noget kompensation. Men der er også nogle, som er faldet fuldstændig igennem. Og det har været svært at vide på forhånd.

Vi har ikke på nogen måde brug for at pege fingre eller kritisere myndighederne. Der er nogle ting, som skal forbedres, og som jeg også håber, at vi har en gensidig interesse i at tilrette, men grundlæggende så er der ydet en kæmpe stor indsats. Og at man har taget virksomhedernes repræsentanter – altså os – meget tæt ind i maskinrummet og har haft en konstruktiv dialog og har rettet de ting, der er åbenlyst uhensigtsmæssige, det har vi været rigtig glade for. Det er et godt samarbejde, der er blevet etableret.

Vi har været i meget tæt dialog med politikerne, og HORESTA som erhvervsorganisation har også fået en anden rolle både ift. Restriktioner men også ift. Kompensation. Vi er jo ikke en kæmpe stor organisation, men til gengæld har vi tegnet nogle af dem, som har været rigtig, rigtig hårdt ramt, og nogle af dem er det stadigvæk. Derfor har vi også fået en meget central rolle ift. Hvem man under de normale processer ville inddrage, fordi man ikke kan have alle med. Der har man fra det politiske niveau sagt: "Jamen, lad os tage en dialog med de brancher, der har været hårdest ramt." Det har været rigtig fint.

Appelmuligheder og ankenævn

Både i forhold til typen af faste omkostninger og i forhold til, hvordan man manøvrerer i systemet, er der meget begrænsede muligheder for at få genoptaget sin sag. Du har ikke kunnet sige: "Det er jeg ikke enig i". Du har manuelt skullet lave en ny ansøgning, hvor du så kan argumentere for kompensationen. Du har godt kunne gøre det. Problemet er bare, at du ikke har fået en klagevejledning.

I bunden af afgørelsen står der egentlig bare, at "hvis der kommer nye væsentlige oplysninger" så kan du indsende igen. Men det er ikke, hvis du er uenig, men kun hvis der er nye oplysninger. Rent forvaltningsretligt kan man selvfølgelig sige, at der er kommet nye væsentlige oplysninger i sagen, men det ved juristerne, det ved restauratørerne ikke. Der har ikke været formidlet en mulighed for at gøre noget ved det. Så mange har taget det, de kunne få. Vi har set, at de af vores medlemmer der har en revisorbaggrund, de har kunnet "bokse" med systemet, mens dem der er uddannet kok eller andet, de har stillet sig tilfredse.

Der har også været nogle, der har fået tilladelse til at rykke perioden for compensation til en periode, hvor man reelt ikke har kunnet søge, fordi man har løftet bevisbyrden for det.

Det er noget mærkeligt noget, hvis man selv har kunnet råbe op om noget og har kunnet få det godkendt, uden det har været alment kendt. Det må være ens for alle. Og der må jo være en praksis der former sig og bliver kendt for alle.

Det - kombineret med, at der løbende er lavet så meget om i reglerne - synes vi er en kæmpe udfordring. Det betyder jo, at der er virksomheder, som ikke har fået den compensation, de er berettiget til. Og de har ikke haft muligheden for at sige, at de er uenige i en afgørelse. De har ikke kunnet overskue eller have haft viden til at søge igen. Derfor skal man have noget, der giver en reel klagevejledning i stedet for, at det er de få, der har ressourcerne til det, der har fået det gjort.

I et retssamfund bør man som virksomhed, når man lovgivningsmæssigt enten har været tvangslukket eller forbudt i dele af døgnets timer eller ligger under for krav om, hvor mange man må lukke ind i sin forretning, også have muligheden for at stille spørgsmålstejn ved compensationen. Problemet er, at det har været for de få, der har søgt igen eller har sendt en e-mail og har sagt, at de ikke er enige og har kunnet bokse manuelt med systemet.

Man bør have et eller andet organ, der kan kigge på afgørelserne, også fordi mange af emnerne vil være de samme - *management fee* for eksempel. Man kunne sammensætte et nævn på baggrund af kompetencer. Problemstillingerne er komplicerede og det kræver et detaljeret kendskab at kunne vurdere sagerne, enten som revisor eller som ekspert i et erhverv, der har fået meget compensation. Derfor ser vi det som oplagt, at man laver et kompetent ankenævn, med stort indblik i ordningerne, måske med en dommer ved bordenden.

Et eksempel på en problemstilling: Jeg har en restaurant og mine medarbejdere har altid det samme tøj på, når de er på arbejde. Jeg har en kontrakt over tre år med et rengøringsfirma, som hver uge samler tøjet op og renser det. Det er en fast omkostning for mig, men der har man skulle bokse med systemet om det er en fast omkostning eller ej, for der er jo ingen medarbejdere, der er på arbejde - så der bliver jo ikke brugt snavsetøj! Selv med så specifikke

ting, så er der nogle, der får det godkendt, og andre gør ikke. Hvis man får fastsat en praksis, ville det være rigtig godt – dækker vi medarbejdernes tøj, dækker vi management fee?

Men hvad gør vi så med dem, der har fået en omkostning underkendt, men som med den nye praksis burde få den godkendt? Der har jo været en 4-500.000 ansøgninger på tværs af ordningerne, så rent administrativt ville det jo være et enormt arbejde for styrelsen at se alle ansøgningerne igennem igen. Omvendt: hvis man har fundet ud af, at man faktisk dækker medarbejdernes tøj, så bør det jo være det samme for alle, ikke? For dem, der ikke har vidst, at naboen har fået det godkendt, hvor er deres retssikkerhed henne?

Det her må ikke opfattes som en kritik af den måde, styrelsen har arbejdet på. Det har også været nyt for dem, og vi har haft et tæt og tillidsfuldt samarbejde med dem og har det stadigvæk. Men vi har jo set forskellige afgørelser om de samme ting. Når du har skullet behandle så mange sager og har haft så mange nye medarbejdere, så har du behov for nogle regler for, hvordan du behandler tingene, og så har man selvfølgelig nogle sager, der stikker i hver sin retning. Det har vi oplevet ofte. Så hvis opgave er det, at få det påpeget? Det er vanskeligt at få det overblik i en mand-kone-virksomhed, som bare suser rundt og ikke får søgt ordningerne, fordi man har så travlt.

Det er endnu lidt for tidligt at se, hvor stort behovet for et klageorgan er, men det er der, fordi det kan afklare alle de her ting, som man kan få kompensation for. Der er en lang vejledning, som beskriver, hvad man kan få kompensation for, og den har fungeret ok siden årsskiftet.

Men man har alligevel valgt nogle vilkårlige ting: Man kan få dækket flødeskumskager som let fordærvelige fødevarer, men ikke din fustage med øl, hvis dit værtshus har været lukket.

Dine faste omkostninger bliver ikke godkendt, hvis de ikke passer ind i den kategori, hvor du angiver den. Men du kan godt få omkostningen godkendt, hvis du angiver den i en anden kategori. Det har vi set med ansøgninger fra samme firma med to forskellige cvr-numre.

Der skal være en frist, fra du har fået din afgørelse, til at kunne gå tilbage og ændre den, hvis der kommer en afgørelse fra et ankenævn.

Retssikkerhedsmæssigt er det klart den største udfordring, at der ikke er en klagevejledning eller mulighed for at rette en klage et sted hen, og allerede nu hører vi jo om flere virksomheder, som har samme udfordring, og som mener, at de har en sag i en eller anden retning, og at de kommer til at køre en sag ved domstolene for at få ret. Det er måske ikke den mest hensigtsmæssige måde at gøre det på, at det er domstolssystemet, der skal afgøre det, eller at det skal være de virksomheder, som har ressourcer til det efter en coronapandemi, der kan gå til domstolene.

Kontrol og slutafregninger

Det er svært at sige noget om slutafregningerne på nuværende tidspunkt, da der ikke er mange, der har fået svar endnu. Men det er til gengæld et rigtig stort problem, at så mange bliver pålagt kontrol. Der er visse brancher, hvor man regner med, at der er større risiko for snyd end andre og de kan så blive pålagt en revisionskontrol. Så skal revisoren se på det igen, selvom det også er revisoren, der har set på det i første omgang, hvor man har købt en revisorerklæring.

Det skal virksomheden selv betale og det synes vi er unfair. Det koster mellem 15.000 og 45.000 for efterkontrol for en virksomhed, og hvis man har fået 300.000 i kompensation, og både skal betale for den første revisorerklæring og kontrol-revisionen, så begynder vi at nærme os en meget lav kompensation. Desuden er det jo det offentlige, der gerne vil kontrollere dig. Skal du betale for det, hvis du har rent mel i posen? Hvis man har fusket, skal man måske betale for ekstrakontrollen, men hvis du har søgt i god tro og fået kompensation og der er indsendt en revisorerklæring, er det så fair, at virksomheden skal betale for, at staten vil kontrollere nok engang?

Der har også været problemer med, at styrelsens egne it-systemer har ført til forsinkelser med slutafregningen, så man har måttet skyde deadlines flere gange. Og man har haft brug for slutafregninger fra andre systemer, der skulle være færdige først. Man har kun kunnet stå i kø i en halv time, før man er blevet smidt af og skulle begynde forfra. Så rigtig mange har ikke fået slutafregnet til tiden, så man har forlænget igen-igen.

Og hvem skal i øvrigt slutafregne for dem, der er gået konkurs?

Der er ikke så mange, der er gået konkurs i turismeerhvervet, selvom man har tabt mange penge og har tømt kassen mange steder.

Systemet var i starten så tungt og bureaukratisk, at mange virksomheder har opgivet at søge, eller man har fejlagtigt troet, at der var nogle kriterier, der gjorde at man ikke kunne søge, selvom det kunne man godt. Men det er blevet nemmere og heldigvis har systemet gemt nogle data, når man har ansøgt.

Med slutafregningen har man lavet et system, der er bygget op på arbejdsdage, ligesom i en industrivirksomhed, hvor man arbejder 7,5 timer om dagen, 5 dage om ugen. Sådan fungerer det ikke i vores erhverv, der arbejder man måske 10 timer om dagen, 4 dage om ugen. Så man har skullet omregne til kontraktuelle arbejdsdage. Det har været en kæmpe opgave. Det er dog blevet markant bedre efter årsskiftet også med datasamkøring.

Incitamentsstrukturen i ordningerne

Systemet har været tilpasset industrivirksomheder, hvor omsætningen er den samme og transportbåndet kører hver eneste dag, men sådan er det ikke for de brancher, der har været hårdest ramt. Man kunne enten lave noget branchespecifikt eller tage højde for året som helhed. Det vil være mere simpelt og også være mere samfundsøkonomisk fornuftigt i stedet for at betale for nogens husleje om vinteren, når de tjener rigtig mange penge om sommeren, hvor de er ude af ordningerne.

Grundlæggende skal vi lægge nogle incitamenter ind til at kæmpe for hver en krone. Hvis vi skal se på det rent samfundsøkonomisk, så skal vi have virksomhederne til at gøre alt det, de kan, selvom de reelt har forbud imod det ene eller det andet. Man er nødt til at have noget forudsigelighed i systemet, hvor du er nødt til at have nogle incitamenter der gør, at du kæmper for hver en krone.